

**Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің №40 бөбекжайы»
Коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны**

**Коммунальное государственное казенное предприятие
«Ясли-сад №40 отдела образования города Костаная»
Управления образования акимата Костанайской области**

Ата-аналарға кеңес

«Балалардың қыңырлығы»

**Искакова Д. Б.
Педагог-психолог**

Балалардың қыңырлығы-бұл баланың ата-анасына мойынсұнбай, бәрін өз бетінше жасауға тырысатын ерекше кезеңі. Баланың мінезі мен мінез-құлқындағы елеулі өзгерістер екі жастан төрт жасқа дейін көрінеді: баланың өзін-өзі бағалауы мен өзін-өзі сүйуі қалыптасады.

**"Бала -ата-ананың адамгершілік өмірінің айнасы".
(В. А. Сухомлинский).**

Қыңырлық ата-ана үшін өте жағымсыз және қиын, ол өте қыңыр бала. Мұндай жағдайда ересек адам дәрменсіз, үмітсіз және аянышты жағдайда болады: бас тарту ұят, кейде шабуылға төтеп беру мүмкін емес. Кейбір балалар өмірінің алғашқы күндерінен бастап ата-аналарын шебер басқарады, өте қыңыр және табанды түрде олардың тілектерін орындауды талап етеді.

Кейде кейде оларға ештеңе қажет болмаса да, олар өздеріне көбірек көңіл бөлуді талап етеді. Оларға ана мен әкенің олардан бір минутқа кетпеуі өте қажет және маңызды. Ата-аналардың мойынсұнбауы жылаумен жазаланады, бұл көбінесе нағыз ашуланшақтыққа айналуы мүмкін. Сіздің ойыңызша, қыңырлық көбінесе ата-аналардың дұрыс емес мінез-құлқынан туындауы мүмкін.

Қыңырлық - мақтаншақ балалардың тағдыры, өзін-өзі бағалайтын баланың қорғаныс реакциясы. Қыңырлық-бұл ересектердің әсеріне, ата-аналарға тәуелділікке қарсы қорғаныс құрышы. Сіз өзіңіздің мінез-құлқыңызбен баланың жеке басын бұзатын құрметті ата-анасыз, сіз сынған қадір-қасиет пен мақтанышпен қыңырлықты жоясыз, баланың жеке басын иесіздендіресіз.

Балалардың қыңырлығы-бұл баланың ата-анасына мойынсұнбай, бәрін өз бетінше жасауға тырысатын ерекше кезеңі. Баланың мінезі мен мінез-құлқындағы елеулі өзгерістер екі жастан төрт жасқа дейін көрінеді: баланың өзін-өзі бағалауы мен өзін-өзі сүйуі қалыптасады.

Ересектер қарым-қатынаста да, тәрбиеде де үлкен қиындықтарға тап болады. Нәтижесінде бейбіт жолмен шешілуі мүмкін кішігірім келіспеушіліктер туындайды, бірақ олар ата-ана мен бала зардап шегетін қақтығысқа айналады.

Психологтардың пікірінше, осы кезеңдегі балалардағы қыңырлықтың көрінуінің басты себебі-ата-аналардың сұрағанын, ата-аналардың не қалайтынын, одан не күтетінін жасауға және орындауға деген ұмтылыс емес, ата-ананың гиперопекасы.

Кейбір балалар, біз өз ата-аналарын жабайы қыңырлығымен қудалауға жаратылған сияқтымыз. Ойлануға тұрарлық және әрқашан қыңырлық баланың жағымсыз қасиеті ме?

Кейбір балалар өздерінің қыңырлығымен бір нәрсені өз бетінше жасауға, өз ойлары мен сенімдерін, өз идеяларын қорғауға деген ұмтылыстарын көрсетеді.

Қыңырлық мінез-құлық қасиетіне айналуы мүмкін және оны жеңу үшін шаралар қабылданбаса, әрқашан жақсы бола бермейді. Уақыт өте келе бұл балалардың алдамшылығына әкеледі, жүйке жүйесінің бұзылуына, неврозға, тітіркенуге әкелуі мүмкін. Егер мұндай көріністер мектепке дейінгі жаста болса да, реактивті күйлерден созылмалы күйге ауысса, онда педагогикалық немқұрайлылықтың бастапқы кезеңі пайда болады.

Баланың қыңырлығы кезінде ата-аналарға арналған кеңестер.

Қыңырлық шабуылы басталған кезде балаларда стрессті тудыратын гормон - адреналиннің көп мөлшері пайда болады. Балалар зәрді жейді, еденге асығады, қолдарын сермеп, аяқтарын теуіп, тепкілейді, тыныс алғанша айқайлайды, сәл дем алып, қайтадан истерия мен көңіл-күйді бастайды.

- Үлкен мән бермеңіз және қыңырлыққа назар аудармаңыз.

- Баладан шабуыл кезінде алысқа бармаңыз кішкентайдың жанында болыңыз және оған сезінуге, оның қалай азап шегетінін, қаншалықты жаман екенін түсінетіндігіңізді білдіріңіз.

- Қыңырлық шабуылы кезінде балалар нашар естиді және көреді, егер олар осы сәтте қолдарын тигізсе, шыдамайды. Олар өздеріне иелік етпейді, дене бақылаудан шығады мұны жиі көргенде, ата-аналар қатты қорқады, дүрбелеңге түседі, бірақ мұның бәрі көрінгендей қорқынышты емес. Баланың тынысы өте тез қалпына келеді, Маңдайға дымқыл немесе суға малынған сүлгі қою керек.

- Сондықтан, егер сіз "жоқ" десеңіз, болашақта да осы пікірді ұстаныңыз. Бойынша

- Ата-аналар балаларға беделді түрде басшылық бере білуі керек, тонның беріктігі мен байсалдылығын сақтай білуі керек, егер ата-аналар кейде шыдамдылық танытпаса да, өз талаптарында әділ, дәйекті болуы керек.

- Содан кейін ата – аналар үлкен шыдамдылыққа ие болуы керек-нәресте сізді "күш"сезіне бастаған кезде агрессия шабуылдарымен күресу өте маңызды.

- Ешқашан балаңызды басқа балалармен салыстырмаңыз, балаңызға оның әртүрлі қасиеттері бар екенін тынымсыз қайталаңыз.

- Ешқашан балаңызды қорламаңыз, қорламаңыз.

-Балаларыңызды тек отбасылық шеңберде ғана емес, бөтен адамдардың қатысуымен де мадақтаңыз, бала өзінің маңыздылығын сезінеді, ол ата-анасын таң қалдыратын және қуантатын нәрсе жасауға дайын болады.

- Моральды аз оқуға, тыйым салуға, жазалауға және көбірек сүйіспеншілікке, шыдамдылыққа, тіпті кейбір компаға келуге тырысыңыз.

Әрине, отбасылық тәрбиеде барлық ережелер мен қажетті жағдайларды қолдану өте қиын

Балаңызға "жаман" болған кезде емес, "жақсы"болған кезде назар аударыңыз.

Сіз одан ақылдысыз, балаңызға үш қағидаға сүйене отырып, өзін-өзі басқаруға көмектесесіз: баланы түсінуге тырысыңыз, рұқсат етілген шектерді белгілеңіз, оған жанашырлық танытыңыз.